

УДК 351:331.5]:355.018

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ РИЗИКІВ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Кисельова В. І.

студентка магістратури,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна.

Шумейко І. П.

доктор філософії за спеціальністю 081 Право,
старший викладач кафедри менеджменту та публічного адміністрування,
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна

Повномасштабна військова агресія РФ проти України з 2022 року спричинила системні потрясіння на ринку праці: руйнування виробничих потужностей, масштабне переміщення населення, мобілізацію частини працездатних громадян та зміну галузевої структури зайнятості. За цих умов державна політика зайнятості трансформується з моделі стабільного регулювання до антикризової та відновлювальної [6; 7].

Нормативною базою державної політики зайнятості залишається Закон України «Про зайнятість населення» № 5067-VI від 05.07.2012 р., який неодноразово оновлювався, у тому числі з урахуванням викликів воєнного стану (підтримка внутрішньо переміщених осіб, неповної зайнятості, програм активного сприяння працевлаштуванню тощо) [2]. За даними Державної служби зайнятості, у 2024 р. офіційний статус безробітного мали близько 255 тис. осіб, половину з яких було працевлаштовано за сприяння служби [4]. У цих умовах політика зайнятості стає ключовим інструментом стабілізації соціально-економічної системи та розвитку людського капіталу [6].

В умовах сьогодення Державна служба зайнятості суттєво адаптувала інструменти роботи, а саме: активізовано дистанційні сервіси, релоковано частину центрів зайнятості, переформатовано пріоритети з пасивної допомоги до активних програм працевлаштування та перекваліфікації [1; 6]. Також було розширено програми компенсації роботодавцям при працевлаштуванні ВПО, осіб з інвалідністю, тривалих безробітних [4].

Сучасна модель державної політики зайнятості орієнтується на розвиток активних програм: професійне навчання, перепідготовку під запити відбудови, стимулювання самозайнятості, розвиток публічно-приватного партнерства у сфері працевлаштування [7]. Суттєво зростає роль прогнозування потреб ринку праці та розвитку компетентностей, необхідних у секторах реконструкції [6].

Таким чином, програма «єРобота», затверджена Міністерством економіки України, стала одним із найбільш дієвих механізмів активної політики. Вона передбачає декілька напрямів: гранти для мікро- та малого бізнесу, гранти для розвитку переробних підприємств, а також окремі лінії підтримки ветеранського бізнесу та підприємництва внутрішньо переміщених осіб [3]. Завдяки цьому, потреба створення нових робочих місць інтегрує політику зайнятості з політикою розвитку малого бізнесу та місцевим економічним відновленням.

Важливою складовою трансформації стало впровадження електронних сервісів: кабінети безробітних і роботодавців, цифрові реєстри вакансій, часткова інтеграція послуг у застосунок «Дія» [3]. Це суттєво підвищило доступність державної підтримки та швидкість обміну інформацією між громадянами, службою зайнятості й роботодавцями.

Спільна оцінка Уряду України, ЄС, ООН та Світового банку визначає потреби у відбудові країни на рівні понад 524 млрд дол. США, що формує довгостроковий попит на кваліфіковані кадри у сферах будівництва, інженерії, транспорту, енергетики [9]. Державна політика зайнятості стає елементом комплексної політики відновлення: актуалізуються

програми перекваліфікації, повернення трудових мігрантів, співпраця з донорами та міжнародними інституціями [8].

Таким чином, аналіз зазначених аспектів дозволяє окреслити ключові напрями трансформації політики зайнятості. Політика зайнятості зазнала структурної трансформації, змістившись від пасивних інструментів до активних програм розвитку людського капіталу, професійної перепідготовки та підприємництва [6; 7]. Саме Державна служба зайнятості стала провідним агентом адаптації ринку праці, впровадивши гнучкі дистанційні сервіси й механізми співпраці з роботодавцями, хоча окремі регіони досі стикаються з обмеженим доступом до можливостей працевлаштування [1; 4]. Програма «єРобота» створює нові робочі місця, посилює самозайнятість та підтримує малі підприємства, що сприяє відновленню економічної активності громад [10]. Цифровізація підвищила ефективність державних послуг, однак потребує подолання цифрового розриву між регіонами та підвищення цифрової компетентності населення [3]. Політика зайнятості інтегрується в загальнодержавну стратегію відбудови, узгоджуючись із міграційною, освітньою та регіональною політиками. Ключові завданнями політики зайнятості на сьогодні є прогнозування потреб ринку праці, підтримка вразливих груп, розширення програм професійного навчання та перекваліфікації [8; 9].

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми діяльності державної служби зайнятості в умовах воєнного стану / за ред. К. В. Ростовської. Київ, 2024.
2. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI : станом на 12 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text> (дата звернення: 30.11.2025).
3. Програма «єРобота»: гранти від держави на відкриття чи розвиток бізнесу : офіц. вебсайт Міністерства економіки України. URL: <https://me.gov.ua> (дата звернення: 30.11.2025).
4. Ситуація на ринку праці та діяльність Державної служби зайнятості у 2023 році : статистичний звіт. Київ : ДСЗ, 2024.
5. Управління людським капіталом в умовах воєнного стану та відновлення : аналітична записка / НІСД. Київ, 2024.
6. Функціонування ринку праці України в умовах воєнної економіки : аналітичний огляд. Київ : НІСД, 2024.
7. Цифрова трансформація державних сервісів у сфері зайнятості : аналітична доповідь. Київ : Мінекономіки, 2024.
8. European Bank for Reconstruction and Development. Ukraine Reconstruction and Recovery Needs Assessment. London : EBRD, 2024.
9. Levchuk K., Moldovanu V. Unused potential: youth unemployment as a threat to sustainable development in Ukraine. Economic bulletin of the Dniprovsk State Technical University. 2025. № 1(10). С. 46–53. [https://doi.org/10.31319/2709-2879.2025iss1\(10\).332417pp46-53](https://doi.org/10.31319/2709-2879.2025iss1(10).332417pp46-53)
10. World Bank. Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment. February 2022 – February 2025. Washington, 2025.